

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
432466

Uw referentie
2012Z14567 en 2012Z14563

Bijlagen
2

Datum 24 augustus 2012
Betreft Beantwoording Kamervragen

Hierbij doe ik u de antwoorden op de Kamervragen van het lid Van der Ham (D66) met kenmerk 2012Z14567 en van de leden Smits en Van Bommel (SP) met kenmerk 2012Z14563 toekomen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart

2012Z14567

Vragen van de leden Smits en Van Bommel (beiden SP) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het onveranderd hoge aantal laaggeletterden (ingezonden 17 juli 2012)

1

Wat is uw oordeel over het bericht dat er ondanks aanvalsplannen en convenanten nog altijd 1,5 miljoen laaggeletterden zijn in Nederland? 1)

Zie hiervoor het integrale antwoord op vraag 1 van het lid Van der Ham (D66), ingezonden 17 juli 2012 (vraagnummer 2012Z14563).

2

Deelt u de mening dat uw beleid om het aantal laaggeletterden terug te dringen heeft gefaald, nu dat aantal, net als vijf jaar geleden, nog steeds op 1,5 miljoen staat? Zo nee, waarom niet?

Zie hiervoor het integrale antwoord op vraag 1 van het lid Van der Ham (D66), ingezonden 17 juli 2012 (vraagnummer 2012Z14563).

3

Is het beeld correct dat door mevrouw Leenhouts van de MBO-Raad wordt geschetst, dat het bij de Stichting Lezen & Schrijven draait om "PR, recepties, feestjes en oloopjes met topmannen van bedrijven"? Welk deel van het budget van de stichting is besteed aan PR, recepties, feestjes en dergelijken?

Eén van de activiteiten waarvoor Stichting Lezen & Schrijven (L&S) van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) subsidie ontvangt, is het agenderen van en bekendheid geven aan het thema laaggeletterdheid. Het Forum A tot Z, een onafhankelijk, informeel platform dat bestaat uit prominente Nederlanders die belangeloos meewerken, waaronder topmannen en – vrouwen van bedrijven, speelt hierbij een belangrijke rol en wordt regelmatig door Stichting L&S voor dit doel ingezet. Ook het organiseren van de Week en de Dag van de Alfabetisering, inclusief de daarbij behorende (media)campagnes, PR en de uitreiking van de alfabetiseringsprijzen, horen hierbij. Al deze acties zijn functionele middelen om het thema laaggeletterdheid te agenderen en mensen bekend te maken met dit onderwerp. Dit is Stichting L&S goed gelukt. Zo blijkt uit onderzoek van TNS NIPO dat in 2006 nog 13% van de Nederlanders dacht dat er mensen zijn die moeite hebben om mee te doen in de samenleving vanwege een gebrekkige taalbeheersing, terwijl in 2011 dit percentage was gestegen naar 51%. Activiteiten zonder verbondenheid aan een inhoudelijk thema worden niet bekostigd met subsidie van het ministerie van OCW. Stichting L&S heeft overigens ook eigen inkomsten. Over de besteding van deze inkomsten is geen verantwoording aan het ministerie verschuldigd (zie ook het antwoord op vraag 5). Hiervoor verwijs ik u naar de jaarverslagen van Stichting L&S.

4

Is de bewering van de heer Hammink van Stichting ABC over uw relatie met Prinses Laurentien, voorzitter van Stichting Lezen & Schrijven, correct dat het voor u "aanzienlijk moeilijker is om de prinses iets te weigeren, dan een ander iets te ontzeggen"? Kunt u uw antwoord toelichten?

Ik herken mij niet in deze zienswijze. Besluiten over het al dan niet subsidiëren van bepaalde activiteiten in het kader van bestrijding van laaggeletterdheid gebeurt op basis van inhoudelijke gronden en zijn weloverwogen. H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden heeft naast een ruime kennis en ervaring, opgedaan als voorzitter bij Stichting L&S, ook veel internationale kennis, netwerken en expertise (o.a. Speciaal Gezant Geletterdheid voor UNESCO en voorzitter van de High-Level Expert Group on Literacy). Inbreng van haar kennis en ervaring leveren een substantiële bijdrage aan het verwezenlijken van de doelstellingen van het Actieplan 2012-2015 'Geletterdheid in Nederland' (kamerstuk 28760 nr. 22).

5

Deelt u de analyse van onderzoeksbureau CINOP dat de Stichting Lezen & Schrijven "onvoldoende expertise in huis heeft en geen menskracht of kennisinfrastructuur heeft" om het beleid te verbeteren rondom laaggeletterdheid? Zo nee, waarom niet?

Beleidsontwikkeling en -verbetering op het gebied van laaggeletterdheid is de taak van de overheid. Hier is ook de benodigde expertise en menskracht aanwezig. Stichting L&S en het Steunpunt Volwasseneneducatie (VE) ontvangen subsidie voor activiteiten die gericht zijn op het uitvoeren van onderdelen van het Actieplan Laaggeletterdheid, waaronder ook het programma Taal voor het Leven. Ik ben er van overtuigd dat de Stichting L&S voor deze taak de benodigde expertise, menskracht en toegang tot kennisinfrastructuren in huis heeft.

6

Kunt u met cijfers inzichtelijk maken wat de opbrengsten zijn van Stichting Lezen & Schrijven, nu blijkt dat het aantal laaggeletterden in elk geval niet is verminderd?

De opbrengsten van het Aanvalsplan Laaggeletterdheid zijn breed en divers, waarbij vele organisaties, gemeenten, provincies, instellingen en individuen betrokken zijn. Het rapport Opbrengsten in Beeld (kamerstuk 28760 nr. 22 van 12 september 2011), dat ik 12 september 2011 aan de Kamer heb gestuurd en de Voortgangsrapportages die ik in de periode 2007-2010 jaarlijks in het voorjaar aan de Tweede Kamer heb gestuurd en heb besproken, geven een uitgebreid beeld van de opbrengsten van het Aanvalsplan Laaggeletterdheid dat door Stichting Lezen & Schrijven, Stichting Expertisecentrum ETV.nl en CINOP werd uitgevoerd (zie ook het antwoord op vraag 3).

7

Bent u bereid om per direct de regie over te nemen van de Stichting Lezen & Schrijven om het aantal laaggeletterden terug te dringen? Zo ja, bent u bereid om de Kamer zo snel mogelijk een stappenplan toe te sturen? Zo nee, hoe kunt u volhouden dat het subsidiegeld om laaggeletterdheid terug te dringen doelmatig wordt besteed?

Het ministerie van OCW heeft de regie over het terugdringen van het aantal laaggeletterden en niet Stichting L&S (zie ook mijn antwoord op vraag 5). Stichting L&S ontvangt subsidie van het ministerie van OCW voor het programma Taal voor het Leven en een aantal activiteiten in het kader van het Actieplan Laaggeletterdheid. Stichting L&S is daarbij één van de vele partijen die zich bezighoudt met activiteiten om laaggeletterdheid terug te dringen. Stichting L&S legt jaarlijks over besteding van de middelen en uitvoering van de activiteiten aan het ministerie van OCW zowel inhoudelijke als financiële verantwoording af.

1) NRC Handelsblad, 14 juli 2012

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Van der Ham (D66), ingezonden 17 juli 2012 (vraagnummer 2012Z14563)

2012Z14563

Vragen van het lid Van der Ham (D66) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de Stichting Lezen & Schrijven (ingezonden 17 juli 2012)

1

Wat is uw beleidsmatige reactie op het artikel 'Stichting prinses Laurentien krijgt aantal laaggeletterden niet omlaag'? 1) Herkent u de analyse? Kloppen de stellingnames over de gestokte vooruitgang in het verminderen van laaggeletterdheid met de bij u bekende feiten?

Uit het Adult Literacy and Lifeskills (ALL) onderzoek blijkt dat er in Nederland, in vergelijking met andere landen, relatief weinig mensen laaggeletterd zijn. Dat neemt niet weg dat laaggeletterdheid, ook in Nederland, een maatschappelijk probleem blijft dat niet in een paar jaar op te lossen is. Beleidsinterventies hebben tijd nodig, maar laten nu de eerste resultaten zien. Zo blijkt uit het ALL-onderzoek dat Nederland samen met Noorwegen het laagste aandeel jongeren (5%) op leesniveau 1 heeft, het niveau dat de grens aanduidt tussen laaggeletterd en geletterd. Uit het PISA-onderzoek (onderzoek onder 15-jarigen o.a. naar leesvaardigheid) blijkt dat het percentage 15-jarigen met lage leesvaardigheden in Nederland tussen 2006 en 2009 gedaald is van 15,1% naar 14,6%. Het Europees gemiddelde ligt op 19,6%. Ook blijkt dat allochtone jongeren van de 2^e generatie het beter doen dan allochtone jongeren van de 1^e generatie (met resp. 17,0% en 26,2% op leesniveau 1).

Hoewel deze cijfers hoop bieden voor de toekomst, vertalen deze cijfers zich nog niet direct in een afname van het totaal aantal laaggeletterden. Een belangrijke reden is een demografische, namelijk 'ouder worden'. Door depreciatie van het menselijk kapitaal neemt vanaf de leeftijd van 40 jaar het niveau van geletterdheid significant af. De dubbele vergrijzing (de gemiddelde leeftijd van mensen stijgt en het aantal mensen dat ouder wordt stijgt) zal daardoor leiden tot een daling van geletterdheid. Dit is vooral een risico voor mensen die zich op de grens van geletterdheid en laaggeletterdheid bevinden. Onderhoud van de lees- en schrijfvaardigheden is, met name voor deze groep, belangrijk. Daarom is in het Aanvalsplan Laaggeletterdheid 2006-2011 'Van A tot Z betrokken' (kamerstuk 30300-VIII nr. 142 bijlage) en wordt in het Actieplan 2012-2015 'Geletterdheid in Nederland' (kamerstuk 28760 nr. 22) aandacht besteed aan leesbevordering. De laatste jaren is het budget dat gemeenten krijgen om educatie in te kopen verminderd. Het aantal lees- en schrijfcursussen dat gemeenten hebben ingekocht bij roc's is echter stabiel gebleven. Mede door activiteiten in het kader van het Aanvalsplan Laaggeletterdheid zijn gemeenten zich bewuster geworden van hun mogelijkheden om laaggeletterdheid te kunnen aanpakken en hebben gemeenten meer prioriteit gegeven aan het bestrijden van laaggeletterdheid. Het is gelukt om de groei van het aantal laaggeletterden een halt toe te roepen. In het Actieplan worden nu activiteiten ontwikkeld om vooruitgang te boeken. Ik verwacht veel van het pilotprogramma Taal voor het Leven, dat Stichting Lezen & Schrijven (L&S) de komende periode zal ontwikkelen en uitvoeren samen met tal van partners in 6 regio's in Nederland. Het is gestoeld op de goede voorbeelden uit Ierland en het Verenigd Koninkrijk waar men met de programma's veel laaggeletterden heeft weten te bereiken.

2

Wat is uw reactie op de claim dat het de Stichting Lezen & Schrijven aan inhoudelijke expertise ontbreekt om de grote problemen van laaggeletterdheid te tackelen?

De inhoudelijke beleidsontwikkeling op het terrein van laaggeletterdheid is de verantwoordelijkheid van de overheid. Het kabinet heeft in september 2011 het Actieplan Laaggeletterdheid aangeboden aan de Tweede Kamer. Stichting L&S is één van de partijen die subsidie ontvangt voor activiteiten op onderdelen van het Actieplan. Stichting L&S draagt bij aan de doelstellingen van het Actieplan vanuit een uitvoerende rol. Die omvat onder meer het samenbrengen van partijen, het genereren van draagvlak en het blijven vragen van aandacht van ondermeer gemeenten, werkgevers, en maatschappelijke organisaties voor de bestrijding van laaggeletterdheid. Daarnaast initieert, ondersteunt en begeleidt Stichting L&S het pilotprogramma Taal voor het Leven. Ik heb er het volste vertrouwen in dat Stichting L&S deze rol goed kan vervullen.

3

Wat onderneemt u om de kwaliteit van het geleverde werk van de Stichting 'Lezen & Schrijven' te meten en te borgen? Welke andere expertise benut u om laaggeletterdheid aan te pakken?

Alle werkzaamheden die de afgelopen jaren in het kader van het Aanvalsplan met subsidie van het ministerie van OCW zijn uitgevoerd, zijn door middel van voortgangsrapportages en een inhoudelijke en financiële eindverantwoording (inclusief accountantsverklaring) verantwoord en door het ministerie van OCW beoordeeld. Dit geldt ook voor de activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van het Actieplan Laaggeletterdheid en dus ook voor onder andere Stichting L&S. Bijzondere aandacht zal de komende jaren uitgaan naar de activiteiten van het pilotprogramma Taal voor het Leven. Het ministerie van OCW draagt zorg voor de evaluatie van het pilotprogramma. De Universiteit van Maastricht zal hierbij worden ingezet om de activiteiten te monitoren en gegevens te verzamelen, zodat uitspraken gedaan kunnen worden over de effectiviteit van het programma. De universiteit ontwikkelt hiertoe een aantal instrumenten. Daarnaast ontvangt het Steunpunt Taal en Rekenen Volwasseneneducatie subsidie voor de uitvoering van andere onderdelen van het Actieplan. Zij werken ondermeer aan kennisontwikkeling –en deling op het terrein van laaggeletterdheid. Dat gebeurt in samenwerking met tal van experts en organisaties. Ook ondersteunen zij onderwijsinstellingen voor volwasseneneducatie. Daarnaast zorgt het Steunpunt in samenwerking met Stichting Expertisecentrum ETV.nl voor de ontwikkeling van digitaal oefenmateriaal.

1) NRC Handelsblad, 14 juli 2012